

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrstice 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Hrvatje in Srbi.

Dné 8. novembra, ko je ogerski državni zbor sklepal o ponovljeni nagodbi s Hrvatsko, govoril je srbski poslanec dr. Polit obširen govor, ki je po južnoslovanskem svetu večjo pozornost vzbudil, tedaj ga tudi mi ne smemo z nemar puščati. Dr. Polit je naglasil zlasti dve stvari. Prvič je rekel: Mi Srbi in Hrvatje smo jeden ter isti narod, ker jeden ter isti jezik govorimo. Drugič pak je Magjarom zaviknil, da z denšnjim dualizmom so oni na vrhunci svoje narodne moči. Srbi in Hrvatje, da so pač zdaj podčinjeni, ali njim se prsi širijo z zadovoljstvom, ko vidijo premembe v vzhodu. Naša je bodočnost, rekel je Polit. Ob jednom je Hrvatom priporočal, naj se poprimajo srbske politike.

Oba glavna hrvatska lista narodne stranke sta se o tem Politovem govoru oglasila z uvodnimi članki. Glasilo neodvisne narodne stranke, „Obzor“, ga z veseljem na znanje jemlje. O. o pravi, da je govor našel odziva „širok ciele domovine naše.“ „Obzor“ se od srca raduje, da je Polit Magjarom v njih zboru povedal, da so Hrvatje in Srbi jeden narod, naj tedaj nekateri ogerski krogi ne zidajo in ne špekulirajo na prepir mej Srbstvom in Hrvatstvom. „Mi smo jeden narod, pa nas neče razdvojiti ni vera, ni dve imeni, ki nam jih je naredela zgodovina.“ Ravno tako z veseljem sprejema „Obzor“ Politovo odvažno besedo: bodočnost je naša! Velike so težave, ki hrvatski narod ravno zdaj teró, ali premagal jih bode. — Narobe pa organ vladne „narodne“ stranke „Ustav“ nij vesel Politovega govora, češ, da

nij ob pravem času prišel. Čemu zdaj Magjarom z našo bodočnostjo groziti, ko je Haymerlova nota naredila v Belgradu ministersko krizo, ko se Gladstone ustavlja na svojem potu in Rusija čuva v iztočnej politiki neko obzirnost. Sicer pa „Ustav“ precej potem pové, da se boji, da bodo zdaj po razkolu „narodne“ stranke srbski elementi paktirali z neodvisno narodno stranko v zagrebškem zboru in vladi situosti narejali.

Nij nam treba pristavljati, da, če bi se imeli v tem razdvoji mnenj mi na katero stališče postavljati, stopili bi Slovenci z vsem prepričanjem in ognjem na stran Politovo in neodvisne hrvatske stranke. Zato živo želimo, da bi se to zblíževanje Srbov in Hrvatov nadaljevalo in utrdilo, ker „bodočnost je naša“ le v porazumljenji, a nikdar ne v tem, če bode jeden rod s pomočjo tujih sil, ki so vsem nam Slavjanom od nature sovražni, iskal kake hegemonije nad sorodnimi sosedi. Ne hegemonija ampak jedinstvo in združenje.

Zopet o slovenskem uradovanji.

Iz Primorja 15. nov. [Izv. dop.]

Naš dnevnik „Slov. Narod“, ki prinaša dopise s Kranjskega, Koroškega, Primorskega, Istre — sploh iz vseh delov domovine naše, priobči naj tudi enkrat dopis „iz Slovenije“, v katerej izpodrija baje slovenščina nemščino in laščino tako silno, da od bolesti židovi po „Pressah“ in sličnih časnikih kar kozle preobračajo. Pri vsem javkanji pa je na kupe dokazov, da se slovenščine brani večina naših uradnikov na vse mogoče načine in da jej rabi posebno osornost in zvijača. Tudi je bilo čuda poskusov, v smešnej borniranosti doka-

zati, da slovenščina „nij dovolj razvita“ za uradovanje, posebno sodnijsko. —

No, mislil sem si enkrat, ti nijsi ni rojen ni učen jurist, a slovenščina ti je priljubljena, da-si po uravnavi naših realnih šol tudi v njej nijsi baš izvrstno „podkovan“, poskušaj — po naravnej pameti vsaj — ovreči one dokaze nezmožnosti jezika, o katerih trdiš, da so piškavi.

Sestavim tedaj pogodbo, koja se naslanja na stare (nemške) pogodbe i dotične (tudi nemške) odloke in jo dam legalizovati pri 2 sodnijah, ker je bilo tako potrebno. Sodnija A zapisala je legalizovalno opazko v naščini, sicer ne izborznej i zapisnik — nemški! Sodnija B, ki néma pri civilnem oddelku nijedne za slovensko uradovanje sposobne moči, ukazala je legalizovalno opazko sodnije A po služabniku prepisati. Zapisnik nij bil slovensk, ker nij bilo izvirnika za prepis poleg. Mislim pa, da je bil — jaz nijsem bil navzočen — italijansk, ker pri sodniji B italijanščina cvete.

Spišem na podlogi te nove pogodbe prošnjo za „zemljeknjižni odpis in pripis brez obteženj“, „uvvedenje posebnih zemljeknjižnih listin“, „uknjiženje lastninskih pravic“, „uknjiženje prenosa rubežnega (ali izvrševalnega zastavnega) prava“ i. t. d. —

Denes prejel sem rešitev one uloge. V zadostenje mi služi, da je sodnija A, ki ima izvrstnih slovenskih močij na razpolaganje, v odloku razbila celo — mojo, samoukovo, terminologijo. Tedaj sem jaz, nejurist, v tem dobro zamotanem slučaju uprav pravilno pisal samo iz ljubezni do stvari. Zakaj tedaj ne bi mogel uradnik, odvetnik, beležnik in vsak, kdor je učen za-to, zlasti, ker je vsa termino-

Listek.

Rolf Berndt!

Pred dobrim mesecem je dvorno dunajsko gledališče sprejelo mej svoj repertoar Putlitzevo igró: Rolf Berndt. Takoj po prvej predstavi nastal je po časopisih silen hrup, in delala se je reklama na vso sapo! Kričalo se je, da je Rolf Berndt igra zdravega, bistrega in edino le v Nemcih mogočega duha. Čuli smo zopet tiste litanije o nemškem „gemüth“, o nemškej nrvnosti in o nemškej spodobnosti. Tudi tisti „sittlicher kern“ je bil imenovan, katerega ima igra le tedaj, če jo je spisal Nemeč. Šel sem k igri, da si ogledam ta krasni cvet nemškega duha. Ali mesto morale sem dobil slabo prikrito nemoralnost, mesto zdravega jedra, puhlo malomesčansko klepetanje, mesto humorja osmešenje materinske ljubezni! Človek, ki mora vse to poslušati, se čuti, kakor v peščenej puščavi, kjer nij ne zelene trave,

ne studencev, ne sence; samo pesek, nadležen pesek, ki pa se ti vleže v vse kote tvoje duše! Kaj je ta Rolf? Junak, ki se mora skozi pet aktov prekričati, in katerega pri tem, kakor tudi poslušalce, neizmerno glava boli! In nrvnost? Junak Rolf živi s svojo zaročeno pod jedno in isto streho, ter ima do njenega budoarja separiran vhod! Če ga ljubezen preobda, obišče jo lahko o polnoči! Kake podobe si brez težave napravljá pri tem mlada, dijaška fantazija! Tu mi je užé ljubši Francoz, ta pové stvar vsaj naravnost in brez ovinkov! A gospod Putlitz brska od strani, samo da ostane moraličen pisatelj! Glavna scena: grof Eberhart, ki je bil nekđaj zaljubljen v Rolfovo zaročeno, vlomi o polnoči v njeno sobo. O polnoči! In ona? Ali mislite, da se razvname, da mu pokaže vrata. Bog ne daj! Vsedeta se na mehke fotelje in pričneta debato. No, v takem slučaju bi Francozinja užé poklicala hišnega svojega hlapca, da bi jej vrgel tega aristokrata po stopnjicah, ali bi mu pa sama

razpraskala obraz, da bi pomnil, kedaj da se je pritepel k ženski, ki se je v posteljo odpravljala!

V resnici, glavna ta scena nij samo okorna in nespodobna, ampak tudi silno vsakdanja, „im höchsten grade gemein!“

Mi Slovani častimo svojo mater kot uzor vseh žensk in materina ljubezen nam je edino, česar nam valovi življenja pogoltniti ne morejo. Rolf Berndt pa ima mater, ki ga go-ljufa, ki nema v svojem srci nikakega čuta do svojega otroka in ki mora v igri od konca do kraja igrati komično in neprebavljivo rolo. Če so take nemške matere, potem je tisti nemški „gemüth“ gola laž in jaz ne verujem ne besedice več o tej stvari.

Rolf Berndt je igra, ki se kakor dolgočasna megla vleče skozi pet dolzih aktov. Vsaka osoba, ki nastopi, nas dolgočasi z dolgočasno pripovedstjo dolgočasnega svojega življenja. Karakteristika pa obstoji v tem, da glavni

logija baje uže v prestavi državlanskega zakonika? Zarad nemarnosti, antipatije in protivnosti in nikakor ne zarad nesposobnega jezika. —

Ta sodnija A pisala je samo odlok slovenski, vse zemljeknjižne opazke na priloženih dokumentih bile so nemške! To je smešna ravnopravnost. Bile so sicer priloge večinom nemške, ali nova glavna pogodba, prošnja in odlok bili so slovenski, tedaj bi po zdravem razumu morala biti cela rešitev slovenska. Pravijo sicer, da je po starej navadi ali po ukazu — ne vem — „treba“ vpisovati v zemljiške knjige vse nemški oziroma italijanski, kar je se ve pri slovenskih ulogah brez smisla. Recimo pa, da je tak ukaz — rešitev mora biti strankam vendar slovenska. Tu je svojevoljno ravnal nižji zemljeknjižni uradnik in sodnijski doglavnik nij imel energije mu drugače ukazati, nego podpisal je nemške opazke na nemških in tudi na slovenske glavnej prilogi. Konči bil je tudi naročilni list te rešitve na nemške tiskovini nemški pisan. —

Da sklenem obično to pravljico: kaj se učimo iz tega?

1. Da pri naših sodnijah, posebno nekranjskih mnogokrat nij sposobnih močij za slovensko uradovanje. Tam mej Nemci jih porablja! In ako so take sodnije prisiljene, slovenski pisati, oddajo ta sitni posel kacam slugi, kakor sodnija B.

2. Uradnik ne sme biti odtujen, nego mora imeti ljubezen do materinščine, da more uradovati i dobro uradovati v slovenskem jeziku, kateri je sposoben za to.

3. Mora imeti doglavnik urada dovolj avtoritete in energije, prepovedati svojim podložnim svojevoljno ravnanje ter opomniti jih na zakone in ukaze. Kajti da pri vsej dobri volji in sposobnosti doglavnikovej dela, ako on dopušča, kancelist ali celo dnevni pisar, kakor se mu baš spoljubi, videli smo pri sodniji A.

Pospeševati morajo od zgoraj slovensko uradovanje, mesto da tako daleč kljubujejo, da sodnijam niti slovenskih tiskovin pošiljati nečejo — vidi uročilni list.

A prvi nauk, da si tudi zadnji, velja stranki: vlagaj slovensko pismo in terjaj slovensko rešitev!

osobi jedna drugo hvalita, kako sta dobri in krasni, so gut, so edel, ah so edel!

Vse skupaj pa je drama — tiziran trač, in nema nikacega npravnega pomena. Takih prigodajev in takih žensk, ki se na bogatega moža rade obešajo, je v vsakem mestu na kupe. Čemu torej take malenkosti v dramo kovati!

Na gimnazijah so nas pitali s trditvijo, da je slavni Lessing s svojimi genialnimi igrami uničil francoske vpljive na nemško gledališče. Od tedaj pa velja dogma, da je vse francosko nemoralčno, umazano; vse nemško pa moralično in zdravo. Istina pa je, da bi se Nemeč še dandenes lahko učil pri Francozu, kako da se mora pisati dobra igra, in istina, da vse to kričanje izvira le od tod, ker okorni Nemeč spretnega Francoza doseči ne more.

In čemu sem vse to zapisal? Zato, ker se iz tistega hrupa, kateri je nastal nad Rolf Berndtom, zopet lahko sklepa, kako površen, neotesan in pretiran da je Nemeč, če sodi o delih lastnih svojih pisateljev. Kdor pa ne veruje, naj gre ter naj si pogleda sam!

Dr. I. T.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. novembra.

Državni zbor, ki prične svoje zasedanje dne 30. t. m., bode v svojej prvi seji posvetaval se o vladnem načrtu postave o točenji žganja na drobno, katero bode posebnemu davku podvrženo.

Česke novine se tudi posmehujejo nemško-nacionalnemu „parteitagu“. „Česke Nov.“ na pr. so izračunile, da je v Avstriji samo $\frac{3}{100}$ Nemcev nezadovoljnih, ker se lje „parteitaga“ udeležilo samo 3001 udeležencev in ker je v Avstriji najmenj 1,300.000 zavednih Nemcev nad 30 let starih. Tako pa je dokazano, da je laž vse ono, kar govore dunajski „liberalni“ časopisi o vznemirjenji mej Nemci. „Narodni Listy“ pa pravijo, da so se Dunajčanje za perzijskega šaha bolj zanimali nego zdaj za „parteitag“.

Shod, katerega so priredili dunajski mali obrtniki in delavci v **Koloseji**, je nemško nacionalno stranko hudo preplašil. „D. Ztg.“ na priliki javka v uvodnem članku, da se hoče grof Taaffe socijalnega demokratstva posluževati zoper bivšo ustavoverno stranko in da je grof Taaffe pustil delavcem, da so zabavljali v Koloseji na „gründerje“. Pravi, da Taaffe plaši mestjanstvo z rudečim socijalizmom, kateremu da on daje pogum. Da bi pa delavce potegnila na svojo stran, našteva „D. Ztg.“, kako da je zmirom „liberalna“ stranka delovala na korist delavcev, da ima „liberalna“ stranka jedne ter iste interese z delavskim stanom, da je pa „liberalna“ stranka zato zoper splošno volilno pravico, ker potem bi konservativci zmirom zmagovali pri volitvah. Delavci naj se varujejo, kajti konservativna večina državnega zbora in grof Taaffe se bodo lotili njih žepov in zveksali indirektni davek. Koncem pa postane „D. Ztg.“ popolnem socijalistična, ko propagira za nemško narodnost, in pravi, da je tudi Ferdinand Lassalle zagovarjal nemško nacionalnost pri delavcih. — Še celo „liberalne“ novine pišejo o delavskem shodu pri Schwenderji več, nego o svojem „parteitagu“.

Na nemškem „parteitagu“ zadnje nedelje je bivša „ustavoverna“ stranka oficijalno zbrisala svoje dozdanje ime ter se bode odslej zvala **nemško-nacionalna**, kajti, — pišejo dunajski židovski listi — cela stranka se je postavila zdaj na nemško nacionalno stališče Ali ta gospoda res morejo še misliti, da bode kdaj v Avstriji moglo na krmilo priti izključno nemško nacionalno ministerstvo ter vladati nad slovansko večino avstrijskega prebivalstva?

V **ogerskem** zboru je govoril 17. nov. spet Sennyey. On je zagovarjal državopravno zvezo z Avstrijo in skupne interese z njo. Vlada naj odpravi korupcijo in nepotizem, naj se predrdi, potem jo bode zmerna opozicija tudi podpirala.

Vnanje države.

Iz **Londona** javlja telegram 17. nov.: Lordmayor je začel podpisovanje za podporo Zagrebčanov, ki so vsled potresa unesrečili.

Dne 15. t. m. se je sešla v Galaci **mejnarodna podunavska komisija**; pričela bode obravnavanja glede nove mešane komisije, ki bi odslej nadzorovala Dunav od Železnih vrat do Galaca.

O **Ulcinjškem** vprašanji nič novega. Turški sultan je sicer poslal nemškemu zastopniku grofu Hatzfeldu v Carigradu poročilo, da se bode „zdaj“ izročil Ulcinj Črnogorcem, kar pa še evropski diplomatje v Carigradu ne verjemo. Poroča se tudi, da je Derviš paša Ulcinj popolnem obkolil in da ne pusti nobenega Albanca več v mesto.

Francoska vlada bode predložila zbornici načrt zakona o reformi sodniškega stanu. Zakon odpravlja za jedno leto stalnost sodnikov ter daje vladi pravico, da članove magistrature odstavlja ali jih devlje v pokoj.

V senatu je predlagal Jules Simon nezaupnico zdanjej vladi a je bila ta nezaupnica zavržena z večino 6 glasov.

Papež je imenoval msgr. Rampollo za tajnika kongregacije za izredne duhovenske zadeve in msgr. Pallottija za državnega podtajnika.

V Brighthonu se je vršilo te dni odpretje liberalnega kluba **angleških** poslancev. Navzočna sta bila tudi Chamberlain in Bright. V govorih se je naglašalo, da se se silo na Irskem ne bo nič pomagalo nego se morajo zemljiški zakoni popraviti. Vlada naj bi v zapadnej Irskej nakupila neobdelanih zemljišč ter je razdelila mej najemnike.

Vlada je zveksala nagrado onemu, kdor bi prijel morilca, ki je umoril Mountmorressa, od 10.000 gld. na 15.000 gld.

Dopisi.

Iz Zagreba 17. novembra. [Izv. dop.]

Denes je mir, upamo, da je i nevarnost prešla. V noči od 15. do 16. nov. se je potres sedemkrat ponovil, včeraj je bil mir ves dan in v pretečenej noči je bil čutiti samo še mali udarec proti jutru. Denes je čuti mirno, tudi vibracija je prestala. Ljudje so se začeli povračati z bega in prošlo noč so uže spali tudi taki, ki nijso oka zatisnili več nočij. Ako nas Bog obvaruje dalje nesreče, bode si lepi naš Zagreb zopet pomogel. „Milostinja nam nij treba, ampak kredita trebamo na več let“, ker mnogi nema toliko, da bi si dal popraviti hišo, a popravka trebajo vse hiše brez izjeme. Kar se bode milodarov nabralo, to more le onim ubožnim na dobro priti, ki so prišli ob zaslužek in ki jim je bilo vsled potresa kaj poškodovanega ter némajo kje stanovati. Hišni posestniki darov ne sprejmó, to se razume. Najlepše palače so največ trpele pa se je bati, da ne bodo imeli tako skoro volje kapitalisti, da bi ulegali glavnice v lepe zgrade, in skoz to bode imelo mesto, ki se je tako lepo razvijati začelo, veliko škodo.

Več finančnih uradnikov, ki so bežali iz Zagreba brez dopusta, je zgubilo službe.

Z Dunaja 15. nov. [Izv. dop.] („Slovensko literarno društvo na Dunaji“) rojakom slovenskim uže znano po svojih prelepah namerah in čim vspešnišem delovanji, imelo je v zadnjih dneh svoj letni občni zbor. Tedsaj bilo si je izbralo za vodnika in prvosednika g. prof. Jos. Hubada, za podpredsednika g. Dan. Majarona, za tajnika gg. Ivana Kavčnika pa Dav. Petelina, za blagajnika g. A. Mikuša, za arhivarja akad. slikarja g. Iv. Šubica, za odbornika-namestnika pa cand. prof. g. Mat. Suhača.

Tedaj pa se nam je tudi povedalo o zvezi, koliko najlepših sadov da prizorilo je v poletnej dobi iz resnega navdušenja, ki je oživljalo tako gorko one dni „slovensko literarno društvo“. Z veseljem začuli smo to, in z veseljem pozdravlja vspehe te gotovo i slovenski narod! (Cf. „Slovenskega Naroda“ podlistek v št. 173, 1880.)

In kaže se, da društvo to hoče se razcvitati in dozarjati moško i v bodoče! In če vstopi kmalu kedaj malo bolj drzno pred slovenski svet in poreče: glej, ljubi narod, to vzgojili smo za-te — kdo bi ne bil tega vesel? Po malem a tem širše kaže se vsaj itak tu in tam dobro, ki prihaja iz tega društva na njega ude, prehaja pa v narodnostno prosveto!

In to je silno, silno potrebno! Da naj narod s pomočjo svoje inteligencije na vse strani se ojači in samostalno živi, treba, da inteligencija mu je produktivno domoljubna in praktično idealna! Tako slovensko domoljubje, ki se pogreša in pogreša, a jedino more moško imponirati našim neprijateljem, tako domoljubje dosežati in pa krepiti: namen je slov.

lit. društvu na Dunaji. Se vé, da namen! No, pri vseh skromnih močeh in sredstvih vspehi „slov. lit. društva“ niso najnižji — da sodi, kdor hoče! Ali začetkom novega tečaja se tudi naše upanje opravičuje, da društvo to hoče bližati se svetej sméri, da hoče in mora biti napredek! Slovenski narod pa — sosebno njega čestito razumništvo — naj bi bilo pozorno na to društvo, cenilo ter podpiralo je svéti in družimi silami ter — podpiralo je!

Z Dunaja 17. nov. [Izv. dop.] Denašnji pretirani popis o nemško nacionalnem parteitagu v tukajšnjih judovskih časopisih je dunajsko prebivalstvo sprejelo z zasmehom. Čudovito je, kako se judje zagrizeno lažejo! Pišejo na priliko, da je več tisoč ljudij teško čakalo okolo Sofiensaala prihoda „parteitagovcev“. Ako vam pa jaz, kot očividec, povem, da je zjutraj ob 9. uri ob prihodu mestnega svetovalstva res se zbralo par radovednih ljudij v ulici pred Sofiensaalom in še dostavim, da so ti prišli gledat iz radovednosti le občinsko kočijo, katero rabi župan o posebnih prilikah, da se pa za „parteitagovce“ niso niti zmenili, to vam je ono lažljivo pisarjenje židovsko popolnem očito. Nobeden se nij zmenil za parteitagujoče politike, ki so močno vsled te tišine potrti koricali v Sofiensaal. Ravno tako je bilo zvečer, hiša je bila sem in tja katera razsvitljena, ljudstva pa tudi skoraj nikjer nij bilo videti. Parteitagovcev nij oveselil niti jeden „hoch“-klic ali „vivat“.

Na podlagi zanesljivih informacij moram vam poročiti, da so bili gospodje parteitagovci silno potrti. Nadejali so se, da jih bode dunajsko prebivalstvo čestilo, slavilo, klanjalo se jim ter jih navduševalo, a so namesto tega našli ledeno mrzlo vedenje.

Vračajoči se domov, čutili so samo to in bili tega prepričani, da so jih Dunajčanje slabo sprejeli, da so „parteitag“ umetno naredili židovski časopisi in nekateri kolovodje „ustavoverne“ stranke in da je bilo celo gibanje za parteitag samo v glavah nekaterih judovskih člankarjev, nikakor pa da nij bilo gibanje mej prebivalstvom.

Popolnem potlačilo jih je pa to, ker se gospodska zbornica „parteitagovskih“ demonstracij nij udeležila. Ako sta se dva „ustavoverna“ uda gospodske zbornice — trgovinske zbornice predsednik g. Gögl in grof Attems, ki, kakor znano, boleha za pretiranostjo in zmedenostjo — udeležila teh demonstracij, ne more imeti to nikakega pomena. Vendar, še dva druga ustavoverna člana gospodske zbornice sta se spomnila „parteitaga“: Plenar starejši se je opravičil in dejal, da zavolj boleznim ne more priti, Hye pa je pisal, da ne more priti, „ker ima dosti družega dela“.

Drugače pa drugi udje gospodske zbornice niti odgovorili niso na povabilo gg. Kopp, Sturm in Schmeykal. Še celo baron Apfaltrern, ki je bil tačas na Dunaji, je imel toliko takta, ter se nij udeležil tega manevra „ustavoverne“ stranke. Tudi one „mnogobrojne čete iz kronovin“ niso bile tako velike, kakor jih opisujejo, nego so bile kronovine prav slabo zastopane na „parteitagu“.

Nasprotno pa izlivajo vse svoje semitsko zasramovanje ter iznajdljivo obrekovanje, ki posebno znači judovskega žurnalista, zoper velikanski ljudski shod, na katerem je bilo v Kolosevmu najmenj 8000 majhenih obrtnikov in delavcev in ki je sklenil uničujočo resolucijo zoper „ustavoverno“ stranko.

Nobena notica, noben telegram ne omenja

po judovskih časnikih velikih ljudskih shodov, ki so se vršili 14. t. m. ob jednem po vseh večjih mestih avstrijskih in ki so sklepali vsi jednake resolucije zoper „ustavoverno“ stranko. Časnikarstvo in osnovatelji dunajskega „parteitaga“ so bili jako osupnjeni, in še denes so potrti zbog teh velikanskih ljudskih shodov, o katerih pripravah se jim nij niti sanjalo, zato pa tudi zdaj rezultat teh shodov po svojej starej navadi prikrivajo in o vsem molče. Ker jim pa besede, ki so se govorile v Kolosevmu, neprijetno doné po ušesih, zato zdaj kriče in kličejo policijo na pomoč ter jo dolže, da je pustila v Kolosevmu preveč govoriti.

Gospoda gründerji in verwaltungsratska stranka hočejo, da bi sami po volji govorili, delali in demonstrovali zoper vlado, kdor bi pa zoper nje govoril, na tega naj bi se položila policajska roka.

A zdaj je vendar prišel čas, ko bomo z njimi obračunili in jako je želeti, naj bi vlada, oprta na veliko maso ljudstva, ki ne mara za narodnostno ščuvanje, ukoristila si ono krepilo, katero jej je prinesel dan 14. novembra.

Domače stvari.

— (Kedaj je dolžan naročnik pošiljan list plačati.) Poroča se nam, da se nekateri listi bivšim naročnikom še vedno pošiljajo, čeravno so ti izrekli, da jih nečejo več, ali čeravno so jedenkrat list nazaj poslali. Stavljeno je nam bilo vprašanje, ali more administracija takega lista potem prejemuška tožiti za naročnino; ali je človek dolžan vsak na ta način siljen list plačati? Na to odgovarjamo: Nihče nij dolžan kaj plačati, česar nij naročil. Kadar naročnina izteče, takrat je tudi naročba iztekla. Ako dotična administracija pošilja kak list še dalje, dela to na svoj riziko: če hočeš, plačaš, če ne, dobival si list zastoj. O tožbi tu niti govora nij. Niti nijsi dolžan nenaročenega lista nazaj pošiljati. Plačati si dolžan le, kadar si izrekoša obljubil, da bodeš plačal.

— (Za Zagrebčane.) Dr. J. Bleiweis v svojih „Nov.“ objavlja ta oklic: Rojaki! Znana vam je strahovita nesreča, ki je po potresu, kakoršnega zgodovina v južno-slovanskih pokrajinah še ne pomni, 9. dné t. m. zadela poleg družih mest hrvatskih osobito lepo glavno mesto Zagreb. Bilo je po poročilih novinskih in ustmenih, kakor da bi bil nad Zagreb prišel sodni dan. Zemlja se je tresla v svojih temeljih, škode — poleg osób, ki so pod razvalinami smrt storili, ali pa straha trepetajoči in pri begu brez obleke na ulice hudo zboleli — pa je na milijone — v razrušenih cerkvah, palačah in družih poslopijih, pa tudi bornih hišah malopremožnih ljudí. Kamor o takej groznej nesreči vsa Avstro-Ogerska z milovanjem gleda, ne moremo mi najbližnejši sosedje; bratje po krvi, hladnokrvni ostati. Zato pa sem tudi po vse prepričan, da iz src vseh naših rodoljubov govorim, ako apeliram na njihovo dobro srce ter jih pozivljam: kažimo z dejanjem sočutje svoje do nesrečnikov! Če tudi naši darovi bodo le kapljica v morji velike nesreče, naj nas to ne moti, vsaj naših darov namen nij, da bi Zagrebu razrušene cerkve ali palače zidali, — le najsiromašnejšim naj doidejo naši milodari. Ko bi se občine in fare po Slovenskem, kolikor strpeti morejo, udeležile dobrotnega čina, spolnila bi se vsaj prilično slovanska prislovica „kamen do kamena palača.“ V veselej nadi, da bratje bratom dejansko hočemo kazati srčno sočutje svoje v njihovej velikej bedi, in pa v zavesti, da „dva-

krat dá, kdor hitro dá,“ naj bi ljudomili naši rojaki pošiljali uredništvom slovanskih časnikov svoje podarke, slavna uredništva pa jih pošiljala velečastitemu gospodu dr. Mrazoviču, županu zagrebškemu.

— (Slovensko uradovanje pri duhovnih uradih.) Po ukazu milostljivega knezoškofa ljubljanskega se bodo odslej slovenske uloge reševale po slovensko pri škofijskem uradu.

— (C. kr. finančno vodstvo za Kranjsko) naznanja, da s svojimi pomočnimi uradi in c. kr. urad za odmerjenje pristojbin uradujejo od dné 17. t. m. naprej v novem finančnem (prejšnjem hranilničnem) poslopiju na trgu cesarja Jožefa.

— (Neistiniti glasi.) Pripoveduje se, da je bil predvčeranjem v Zagrebu glas razširjen, da je v Ljubljani bil tist dan tak potres, da nas je vse podsul.

— (Velik potres na Kranjskem.) Kakor znani kranjski povestničar P. v. Radics v „Tr. Ztg.“ piše, bil je leta 1511 po Kranjskem tudi tako hud potres, kakor je zdaj Zagrebčane obiskal. Potresalo se je tačas od konca marca do konca junija. V Ljubljani je bilo mnogo hiš podrlih, ljudje so iz mesta bežali. Osem stolpov se je bilo sesulo, stara deželna hiša je bila skupaj pala, ravno tako so se gradovi v Loki, Kamniku, Polhovem gradci, Turjaku itd. bili podrli.

— (Podkavska šola) v Ljubljani se je pričela 15. t. m. in šteje 16 učencev, mej njimi nekaj Hrvatov.

— (Izpred porotnega sodišča.) Pred tukajšnjimi porotniki se je vršila vtorek zjutraj obravnava zarad hudodelstva uboja. Zatožen tega hudodelstva je bil 33 let star kmetek fant Matevž Flore iz Depalje vasi. Županstvo ga opisuje kot jako nevarnega človeka, ki se rad pretepa, ki je pijanec in je uže mnogo ljudij poškodoval pri tepežih. Premoženja nij imel več kot 100 gld. po svojem očetu, katere pa je uže davno zapil. Hudodelstva uboja se je storil krivega, ker je kmetškega fanta Matija Cajhna ubil. Ta je bil ljubček njegove sestre; starejši brat zatoženca je imel namen, Cajhnu, ako bi sestro vzel v zakon, izročiti posestvo očetovo. Zatoženca je jezilo, da bi tuj gospodar prišel na očetovo posestvo. Počakal je Cajhna, ko je prišel zvečer svojo ljubico obiskat in ranil ga s tako imenovanim tolminskim nožem na desnej in levej roki, na vsakej dvakrat tako močno, da je Cajhen, akoravno je kot izredno jak človek, imel še toliko moči, da se je sam domu zavlekel, na odtekanji krvi v ljubljanskej bolnici 14 dnij po napadu umrl. Zatoženec sicer prizná, da je Cajhna z neko stvarjo, katera je Cajhnu samemu iz rok padla, udaril; odločno pa taji, da bi bil to tako zvani dolgi „tolminski“ nož. Tudi pravi zatoženec, da je njemu umrli Cajhen pretil, da ga bode klofutal in tepel. A mnoge priče dokažejo, da je zatoženec Flore uže dalje časa nosil pri sebi dolg „tolminski“ nož in da je umrlemu Cajhnu pretil, da ga bode iz očetove hiše iztiral. Porotniki so vprašanje, ki jim je bilo stavljeno, jednoglasno potrdili in Matevž Flore je bil hudodelstva uboja kriv izpoznan in obsojen na štiri leta teške uječe, poostrene vsak mesec z jednim postom.

— (O najdbi rud) v Ajdovščini se nam piše: Nedavno je šel po časopisih glas, da so blizu Ajdovščine prišli na sled bogatim rudam, premogovim žilam in Bog vedi čemu še. Iz dobrega vira vam pa lahko poročam,

